



429/51



003637

COBISS ©

ДР. АЛЕКСАНДАР БЕЛИЋ

ПОСЛЕ ОКТОБАРСКЕ РЕВОЛУЦИЈЕ...



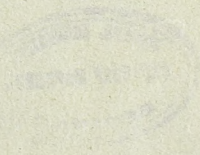
★
кпу
БЕОГРАД
1948

12-

12

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS



110 = 125171975



1948.

Часопис за помоћ у раду народних универзитета и читалачких
група и давање материјала за састављање предавања

БЕОГРАД, маја 1948 год.

Издаје једанпут недељно

Издаје Коларчев народни универзитет, Београд I, Студентски
трг бр. 5/1 поштански фах бр. 144; телефон 30-472; текући
рачун код Народне банке ФНРЈ број 101-906016

Одговорни уредник Душан Б. Чолић

7429/51

ДР. АЛЕКСАНДАР БЕЛИЋ

ПОСЛЕ ОКТОБАРСКЕ РЕВОЛУЦИЈЕ...

ПРЕДАВАЊЕ ОДРЖАНО
НА КОЛАРЧЕВОМ НАРОДНОМ УНИВЕРЗИТЕТУ



УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И. Бр. 3637



ПОСЛЕ ОКТОБАРСКЕ РЕВОЛУЦИЈЕ



Октобарска револуција створила је такав преображај у Совјетском Савезу, а преко њега и у целом свету, да је потребна перспектива од много столећа да би се она достојно оценила према целокупном културном развоју света и према многобројним својим манифестацијама. То није само социјална или економска револуција, која је из основа изменила унутрашње уређење једне старе и велике земље и која је место капиталистичког друштвеног поретка, са свима његовим недостацима, довела до социјалистичког уређења, са народном управом или, боље, са целокупним народом као првом чињеницом у земљи; она је учинила још нешто више и још нешто крупније: она је преобразовала само друштво и дала савршено друкчије место човеку него што је он имао у ранијем друштвеном уређењу. Ако су се различни односи који су окружавали човека у Русији до Октобарске револуције слагали у току векова, изазивани најразличнијим узроцима и околностима, — данашњи човек у Совјетском Савезу ослобођен је, као једним замахом, од свега тога. И исто онако као што је човек по самој природи средиште свега на земљи, тако је, према новоме уређењу у Совјетском Савезу, човек стављен изван свега осталог. Све је њему потчињено, све се њега ради врши и све старање њему је намењено. Јед-

ном речју, човек је у новом стању и почетак и свршетак свега што се предузима; његово благостање и друштвене целине чији је он члан, и духовно и материјално, једини је циљ којем се тежи. Наравно, великом Октобарском револуцијом то је могло бити решено у почетку тек у начелу; совјетски се човек ка томе идеалу извршенога преображаја кретао крупним корацима, и после преброђених тешких искушења он је избио на велики, широки пут који га је сигурно поменутом циљу водио. И тада је плануо тешки рат против многих народа света, а нарочито против њега.

Страшни рат који је трајао четири и по године био је довољан да привремено стави препреке томе развиту, да отежа услове за постизање његова крајњег циља, али он није могао посејати разочарење ни у оне који су тога човека водили ни поколебати веру у њему да га добро воде; већ напротив. Победом коју је тај нови човек, пун самопоуздања и пун љубави према својој земљи, однео, најбоље је показано колику је унутрашњу снагу он могао да развије бранећи свој нови живот.

Тај нови живот морао је за њега претстављати велику привлачност, имати у себи небројено и јавних и скривених особина кад је вредело из себе извући сву снагу, динамику свих творачких и осећајних човечанских моћи, да би се он одбранио. То се не би могло објаснити једино уклањањем класних разлика међу људима и изједначавањем у правима и дужностима свих чланова велике совјетске заједнице народа, иако је несумњиво да су те стране Октобарске револуције много значиле за развијање нове самосвести совјетског човека. Томе се морало придружити и нешто друго, са чим се совјетски човек сусретао на свакоме кораку, што га је пратило у свакоме по-

слу и што је лебдело над њим за све време и његова рада и одмора. То је она горостасна, свеобухватна брига о човеку, о њему самом, коју је Октобарска револуција развила на својој застави и коју су њени велики вођи, Лењин и Стаљин, уздигли више свега. Јер и велика совјетска индустрија, и велика и мала школа за свакога коме је потребна, и сви нови облици удруживања и рада људи који су имали да донесу благостање и појединцу и народној целини — све је то показивало исти смер и исту намену. То совјетски човек није могао не осетити дубоко и свестрано. Он је схватио најзад, после толико векова угњетавања, лутања и тешкога живота, да општа срећа и њега самога и целе земље зависи лично од њега. Тако су његово прегалаштво, његов труд, свакидашњи рад сваког здравог и способног човека, његов ум и његова воља — постали право и једино мерило људске среће. И букнуо је нов живот. На свим странама простране територије Совјетског Савеза развила се велика, ужурбана утакмица у раду, у раду научном, економском, индустријском, уметничком и просветном. Развио се рад од срца, рад из дубине душе, рад који својом страшношћу прелази у артизам. Совјетски човек који је необичне особине своје показивао и пре Револуције у науци, уметности, и ликовној и музичкој, и у другим правцима културног делања, почео је те особине показивати и у свакидашњем и најситнијем раду. Тако су се појавили стахановци, ударници, новатори и најразличније врсте хероји социјалног труда. Они ничу стално на различним тачкама Совјетског Савеза и значе увек ново подизање културне висине своје заједнице. Оне, те заједнице, у којима људи расту и развијају се, добивајући потстицај од околине и утичући својим примером на све остале, такође су једно од великих постигнућа социјалистичког уређења земље: људи се на-

викавају да поштују један другога, да сваком признају заслуге и да у свачијем успеху гледају успех целине.

Све то заједно показује да су се извршиле огромне промене у совјетском друштву, да се пошло циновским корацама унапред у најразличнијим правцима и да се стално тако иде у пркос свима настојањима са стране да се то поремети. Погледајмо, пре свега, унутрашњи смисао и унутрашњи карактер Савеза Совјетских Социјалистичких Република? То је једна нова форма узајамних односа међу људима. Поред руске народне заједнице, белоруске и украјинске, од којих свака има данас своју републику са својом културом и својом самоуправом, подиже се читав низ нових националних република, друкчијих него што су поменуте три и по језику, и по навикама, и по обичајима, па ипак све оне заједно чине један савез, у ствари, нешто знатно више него што се обично под том речју подразумева. Јер се, с једне стране, може констатовати дубоки национализам код свих тих народа који, у великој мери, покреће данашњи њихов културни развитак, а, с друге, видимо у њих свих високо развијен заједнички совјетски „национализам“. Кад помислимо да Совјетски Савез чини данас шестину целокупне кугле земљине и да на томе великом простору влада узајамно поштовање и поверење међу засебним националностима, које говоре на више од сто језика, онда тек можемо правилно оценити услугу коју чини Совјетски Савез свима народима света. Требало је, заиста, да поштовање човекова достојанства, које је у основици новог уређења, снажним заједничким везама повеже све те људе, ма где се налазили и ма којим језиком говорили, па да толики засебни народи у љубави и заједничком успешном раду продуже своју вековну симбиозу. То је, такође, један од великих

результата Октобарске револуције. Руски народ, који је и најмногољуднији и најкултурнији део Совјетскога Савеза, унео је, са великим одушевљењем и човекољубљем, културу и просвету у све народе простране совјетске заједнице. Тако су поникле и почеле се развијати, са необичним сјајем, и нове националне културе у Совјетском Савезу које су дотле или само тавориле или се још уопште нису биле ни родиле. То велико, хумано дело рускога народа изазвало је и многе друге појаве које су на симболички начин обележавале захвалност и уздарје тих народа. Руски језик никада није био прихваћен од толиког броја различних народа и појединаца као сада. Он се протегао на огромну просторију жељом и вољом претставника многих туђих језика и националности који су дотле слабо марили за њ. Тако је руски језик постао моћним узајамним споразумним оруђем народа од две стотине милиона људи. Он је тиме добио атрибуте правога, великога, светскога језика, иако му је пут ка тој величини већ одавно прокрчен био унутрашњим особинама изванредне руске књижевности. И сви народи Совјетскога Савеза примајући, с једне стране, блага руске културе, враћају му, са своје стране, творевине и обрасце својих култура, а са њима и многе нове сугестије, многе нове видике и нове боје.

Тај велики замах и ум Октобарске револуције огледа се и у другим странама народног живота који се отпочео у новим приликама. Као велики промотори тога ума и те снаге јављају се вође револуције на челу са Владимиром Илићем Лењином. Зар они нису изнели одмах по извршеној револуцији огромне захтеве и руској и совјетској култури и науци уопште, трудећи се да из онога што је од прошлости остало извуку најбоље и највредније? Зар се од првога дана новог живота не спроводи народна просвета до последњег



кутића совјетске земље не дајући да мрак неписмености и непросвећености остане и у једног претставника ма којег народа совјетског? Зар се од првога дана после Октобарске револуције не ради упорно на стварању услова за уздизање у свима правцима огромне совјетске земље? Поменимо само генијални Лењинов план о спровођењу индустријализације и електрификације земље! Колико је само то тражило јаких, великих научних напора. Јер се предузећа таквих размера без необичне научне претходне спреме и замислити не могу. Настао је у вези са тим огроман преображај свих научних и просветних установа у целој земљи, стварање нове совјетске интелигенције. Не памти се да је икад и у једној земљи на свету тако нешто остварено за тридесет година. Наука, научни поглед, научно истраживање имало је да постане први услов и основица свега што се предузимало полазећи од научних принципа о развоју друштвеном Маркса и Енгелса у обради Лењина и Стаљина.

У колективним установама које носе различне називе (академије, универзитети, институти, лабораторије, фабрике, комбинати итд.) заједничким трудом израђују се и велике научне истине, и могућност примене каквог открића и све друго до најсложенијих машина и оруђа. Ту сваки члан има свој посао, према спреми и способности својој, и свако има могућности да се истакне и развије за више послове. Све се постиже узајамним споразумом, саветом и примером. Тај колективни рад, који је у стању да искористи сваки ум и сваку снагу, конструктиван је и у духовном и материјалном правцу. Он ствара атмосферу дружбе и такмичења, толико потребних за постизање великих резултата. И то је једно од великих постигнућа Октобарске револуције.

На тај начин имало је да се дефинитивно сједине наука и живот, теорија и пракса. И највише научне установе, које другде у свету или само објављују научне резултате до којих се долази на различним местима изван њих или се баве искључиво теориском науком, постале су у Совјетском Савезу, у правом смислу речи, научне лабораторије. За кратко време Совјетска академија наука, која је и до тога времена као Руска академија имала донекле друкчији карактер него друге европске академије, имајући у својој средини и радне установе као што су различне лабораторије, кабинети, огледне станице и слично, — порасла је до горостасних размера. Ја нећу овде нарочито говорити о стварању од некадашња три одељка осам научних одељака њених, о отварању на стотине нових научних института, различних лабораторија и радионица, кабинета, музеја, библиотека, посматрачких база, станица, академских филијала и сл.; ја ћу само споменути да је Совјетска академија наука у великом отаџбинском рату помогла својим радом, својим открићима која су у најразличнијим правцима служила војној моћи народној, да се до победе дође. Њена помоћ се тицала и проналажења потребних сировина и стварања нових помоћних смеса, и усавршавања производње и проналажења нових типова и ратних оружја и њихових најзначајнијих делова. Једном речју, Академијина радиност свега се тицала — све до рана задобијених на бојном пољу и до најбржег начина опорављања и сузбијања зараза. Да поменем само славне совјетске геологе са К. С. Филатовом на челу, који су имали огромних заслуга за велику нову индустрију у вези са рудама и металима које су они открили (међу заслужним људима у овом правцу има и доста радника), хемичаре са В. М. Радионовом, стручњаке за хемиску физику (са акад. Н. Н. Семјановом на

челу), хемичаре-технологе, физичаре (са Предводителјевом, Ландзбергом, Капицом, Вавиловом, данашњим претседником Академије), научнике-медицинаре (Бурденка, Богомољцева и др.) и многе друге који су непосредно или посредно помагали Црвеној армији. Једну од првих захвалности и једно од највећих признања совјетска наука, на челу са Совјетском академијом, добила је одмах после свршеног рата од великога вође совјетскога народа генералисимуса Стаљина и најпозванијих државних фактора.

У свима републикама где и најмање услова за то има ничу високе школе, универзитети, самосталне академије наука, изванредно дотиране и организоване. Поред централне Совјетске академије, Белоруске и Украјинске, јавља се и Грузинска академија, Јерменска академија, Узбекска, Литавска, Азарбејџанска, Казашка итд. Не треба ни говорити о огромном развоју самих научних института који броје често не на стотине него на хиљаде научних радника. Не могу да се уздржим, а да не поменем овде и нарочито последњу овде наведену Казашку академију која је подигнута 1945 од раније филијале Совјетске академије: она данас има 16 научно-истраживачких института и читав низ станица и лабораторија, са 1.000 научних сарадника, од којих су њих 60 доктори наука, а 140 докторски кандидати. Међу њима је и чувени геолог Сатпајев, домаћи научници: хемичар Бектуров, хидрогеолог Јунусов, биолог Жандеркин и мн. др. Не треба ни говорити о заједничким сесијама (саветовањима) стручњака исте врсте из целе земље, о небројеним издањима књига које сваке године излазе у свима академијама, у свима многобројним универзитетима и свим другим високим школама. Ја не мислим овде давати статистичке бројеве који су и без тога познати; али ипак морам поменути да годишње

публикације једне академије, на пр. Совјетске академије, премашују каткада десет хиљада штампаних табака, а нису ретки универзитети чије годишње публикације знатно премашају хиљаду штампаних табака. И ово, и само по себи, представља научне подухвате и њихове резултате који се тешко у којој другој земљи замислити могу. Али има нешто друго што је и у подухватима Совјетске академије и свих других многобројнијих академија и високих школа од огромног значаја за целу земљу и њену просвету. То је организовање науке, стална брига свих тих установа о непрекидном континуитету високо спремљених научних снага које се широком струјом крећу по целој совјетској земљи. Другим речима, то је подизање научних кадрова свих врста. Могу слободно рећи да тога у таквом облику и у таквом обиму нема нигде у свету. Истина, и другде у свету има високо образованих научних стручњака који су понос својих нација, али нигде, ни у једној земљи народна власт преко високих школа, академија и универзитета није показала толико разумевања за стално обнављање и увеличавање научних кадрова као у Совјетском Савезу. Подизање тих кадрова није остављено случају, научни степени кандидата и доктора наука који дају знатна права својим носиоцима — то су праве школе индивидуалне обуке које су највеће јемство да ће совјетска култура и совјетска наука добијати све многобројније помоћи.

У вези са развојем физичких, хемиских и различне врсте технолошких института и других установа налази се и грандиозни полет совјетске индустрије свих праваца, и најтеже и најлакше. Било је врло занимљиво посматрати како различни енергетски институти Совјетске академије наука осигуравају од природних непогода различне фабрике и друга предузећа сигурним начинима до

kojih su u svoјim laboratorijama došli; kako se u tim laboratorijama pronalaze načini za usavršavanje razliĉnih postupaka pri proizvodnji industrijskih objekata; kako se u razliĉna fabriĉka preduzeća, često kombinovana od više vrsta тих ustanova, шаљу Академијине научне експедиције за проучавање усавршавања рада у њима итд. Тешко би било рећи где престаје рад у научним лабораторијама Академијиних института и другим сличним установама, а где се поставља у великим фабричним предузећима. Сви велики подухвати за олакшавање саобраћаја, ма које врсте били, предмет су опрезних и свестраних испитивања у институтима и на огледним пољима; привредна добра, привредна радиност уопште, привредно усавршавање, које је достигло у Совјетском Савезу велике резултате, такође имају свој почетак у лабораторијама и огледним станицама а завршетак на пространим пољима колхоза. Сетимо се само Тимирјазовљеве академије пољопривредне, у близини Москве, која чини са својим студентима и наставницима и осталим стручним особљем читаву варош, а да о засебним огледним станицама Академијиним, које износе на стотине хиљада хектара, и не говоримо.

Напоредо са овим узлетом науке и њене примене у индустрији и на пространим пољима Совјетског Савеза иде и просвета у народу. Данас се више не може говорити уопште о неписмености у народу, иако је до револуције било писмених испод 30% од оних који су могли бити писмени. Али није питање само у томе. Тежња је у целом Совјетском Савезу да цео народ прође и кроз средњу сеоску школу, а кроз десеторазредну школу да прође најзнатнији део његов од којег се ствара даље нова народна интелигенција. Само ће се тако учинити да ниједна већа способност,

која се у народу јави, не буде изгубљена за културу и напредак средине. У вези је са тим и огроман рад совјетске наставе на подизању педагошке културе, почевши од Академије педагошких наука са њеним изванредним научним институтима до испитивања деце и њихове способности у дошколском узрасту. Једном речју, Совјетска академија наука и академије других засебних дисциплина (економских, социјалних, медецинских, и др.) и академије појединих република совјетских у правом су смислу генералштаби совјетске науке и просвете. Сви горостасни планови великих техничких постројења и предузећа, сва економска усавршавања у најразличнијим правцима, сва привредна побољшања најразличнијих врста, све подизање науке и просвете у земљи, сва испитивања земљине утробе и онога што је на површини земљиној — све се то ту претреса, одређује, испитује и формулише. Са њима сарађују и многобројне друге установе (учена друштва, различне научне корпорације, самостални научни институти итд.) дајући својој народној власти и предлоге и савете и готова решења или одговоре на постављена питања за подизање земље и народа. Овај огромни просветни-научни талас захватио је цело становништво Совјетског Савеза, подигао је знатно углед сваког и најмањег научног рада и сваког и најнезнатнијег радника. Свака радна способност наша је своје часно место вршећи за целину користан посао. Из школе, кабинета, института, лабораторија, научни је интерес заплуснуо и село, и варош, и улицу и сваку породицу. Нигде нема као у Совјетском Савезу толике жеђи за науком, знањем и просветом. Свако, ма којим се послом бавио, усавршава се даље, сврх свога обичнога рада. Нигде није наука толико демократисана и тако популарна као у Совјетском Савезу. И то је један од великих резултата Октобарске ре-

волуције који је у стању да из основа преваспита
цео свет. Да поменем само једну цифру која ће
ово илустровати. Државни расходи на просвету
од 182,000.000 рубаља у 1913 години — попели су
се, и то тешке 1944 год., на 21 милијарду и сто
милиона рубаља.

На васпитању и подизању народном неумор-
но ради и велика совјетска књижевност и умет-
ност, и совјетска музика и совјетско позориште.
Продужујући традиције Пушкина и Гогоља, Лер-
монтова и Некрасова, Бјељинског, Чернишевског
и Доброљубова, Герцена и Писарева и великих
новијих књижевника, Достојевског, и нарочито
Толстоја и Чехова, а тако исто и многих других,
Горки и Алексеј Толстој још су се више прибли-
жили народу, његовим потребама и његову поди-
зању. Никада животни романтизам, заједно са
правим животним реализмом, није дао тако сјај-
ног човека, и у злу и у добру, као у делима Гор-
кога. Никада романтизам, развијајући пред људи-
ма простране видике, обасјане лепотом и осунча-
не слободом, није дизао тако човека као у време
после револуције и никада реализам, као оства-
рење стварно доброга у човечијој природи, није
славио своју пуну победу и над натурализмом и
различним извитоперавањем пуног и здравог жи-
вота као у многобројним делима за време триде-
сет година иза Октобарске револуције. Руска књи-
жевност била је и до револуције путеводна звезда
рускога друштва; већ је Бјељински, супротно мно-
гим европским критичарима, одбацио уметност
ради уметности, и цела велика руска књижевност
ишла је за његовом речју и за стопама великог
Пушкина и Гогоља; али ипак, чини ми се, те ве-
лике традиције нису наилазиле никад на тако све-
стран отклик као код совјетских песника и писа-
ца. Не знам кога пре да поменем, поред Горког
и Алексеја Толстоја: да ли Мих. Шолохова, Фа-

Д. Леонковић

Ђејева, Николаја Островског, борбеног Мајаковског, Аркадија Гајдара, Вјећеслава Шишкова, Александра Твардовског, Исаковског, Горбатова, Тихонова, Константина Симонова, Катајева или кога од осталих. Свугде живот, у борби и у раду, у отаџбинском рату и подизању човека. И данас совјетски човек има свога писца, своју књигу која је увек покрај њега као заштита и утеха. Тако књижевност постаје не само савест друштвена него и учитељица живота, са свима новим путевима његовим. Тим високим задатком, истинитошћу и правдом, проникнута је и уметност. Узалуд ћете данас тражити у њој различне „изме“, удаљене од стварности и истинитости, који претстављају различне ђудљиве покушаје да сву лепоту и многостручност живота сведу на произвољне апстракције. То је за совјетску уметност само спрема за уметност, кабинетско комбиновање и уопштавање, студија и развијање појединих момената који учествују у уметности, а не сама уметност. Уметност је реалистична, живот човеков прожет мишљу и осећањем уметника, великом љубављу према отаџбини и човеку. Дубином те мисли и јачином осећања, кроз које је тај живот, његов одблесак у слици или у дрвету и камену, у песми или инструменталној музици, прошао и реалношћу живота и његове лепоте у њима — одмерава се вредност уметничког дела. Без његове функције у животу целине — нема и његове вредности. Овој високој намени служе и драма и трагедија, и комедија и позоришни комад, а тако исто и опера, и балет, и симфонија и све друго што се у овом правцу ствара. Све се креће високим циљу уздизања човекова у труду, у лепоти, у разумевању правих животних вредности. Оптимизам живота, радост стварања и делања, има да надвлада све суморне стране живота које се, природно, по каткад јављају, али које не смеју у жи-

воту бити оно што су били у дооктобарској Русији. Тај и такав живот износи на позорницу славно руско позориште које већ од ранијих времена није имало такмаца у свету. Такав живот претстављају и друге уметности. Полазећи од самог народа, посматрањем, проучавањем и сликањем, уметност се враћа народу продубљена генијем, мишљу и осећајем, оплемењена широким видцима који човека уздижу и задацима који му све дубље и све шире испуњују живот. Таква је уметност права народна уметност, за коју се сам народ стара као за највише добро своје, и таква уметност врши најсјајнију службу. Совјетска уметност тежи да буде таква.

Као што се одавде види цела култура Совјетског Савеза усмерена је у једном правцу: да служи народу и заједници народа, да осећа њихове болове и да вида њихове ране, да се одушевљава њиховим радостима, да обухвати својим разноврсним манифестацијама цео живот њихов и да га упуњују ка крајњим циљевима совјетске цивилизације: миру и сарадњи међу људима и народима, служењу човеку и његову подизању у труду и поштовању свачијег труда, у узајамној помоћи и љубави, у жртвовању појединца за целину и бризи целине за сваког појединца, у развиту хероизма и чврстих карактера, у организовању опште културе на основици народних особина са коришћењем свега што општа култура света пружа; са сталним гледањем у будућност и велике идеале које је Октобарска револуција поставила и са безграничном љубављу према својој земљи, њеној срећи и благостању и њеним најбољим синовима који су водили и који је данас воде том светлом циљу.

На основу својих словенских особина, које су у највећег дела становништва, и које претстављају синтезу свега живота његова, совјетска кул-

тура улази у велику културну заједницу словенских народа. Она претставља њен најзнатнији део.

Тим особинама својим совјетска култура зрачи свима словенским народима. И од оног тренутка када је Црвена армија, у друштву са Ослободилачком војском Југославије, вођеном од југословенске Комунистичке партије и њихова славног вође, маршала Тита, истргла нашу земљу из целатских руку Хитлерових војсковођа — благотворни утицај ове нове цивилизације почео се још више ширити у нашој земљи. И у нашој земљи, као и у Совјетском Савезу, узајамно поверење, љубав и братство међу нашим народима — створили су мир и споразум у земљи. И наша народна власт прионула је да просветом и науком подигне нашег човека, створи нове услове живота и рада. И она је широко изашла на сусрет потребама подизања земље у свима правцима и демократисању културе и научних знања. Несумњиво је да ће се ускоро појавити и знатни плодови таквог рада. Тако је и у другим словенским земљама којима је Совјетски Савез био ослободилац и углед у политичком, економском и културном сређивању и развоју земље и народа. И сасвим се природно међу словенским народима, слично ономе што се извршило у појединим њиховим земљама, појавила силна тежња за узајамним споразумом међу словенским народима на основици узајамне љубави и поштовања; и то је и остварено.

Тако је Октобарска револуција у својим крајњим манифестацијама створила нове основе и у развоју засебних словенских земаља и такве одnose у узајамном животу међу словенским народима какви нису постојали откако они живе као засебни народи. Истина, њихове су културе и даље народне, иако се развијају све више под узајамним утицајима; оне се и труде и даље да у својим највишим творевинама имају све изрази-

тије своје национално обележје. Али ипак на основу свих досадашњих знакова види се јасно да се све више развијају у засебну грану цивилизације света, у културу словенску, културу опште хуманости и братства међу народима.

ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Подићи што више општекултурни ниво најширих кругова наших народа, обавештавати их о културним научним збивањима, организовати одабрана и занимљива предавања из свих научних и културних области на широко разгранатој мрежи народних универзитета, активизирати домове културе, клубове, читаве групе. То су задаци које наша данашњица, које и наш први Петогодишњи план постављају код нас у погледу просветнокултурног рада.

Коларчев народни универзитет, у оквиру својих двеју серија издања »Народни универзитет« и »Књижица за народно просвећивање«, издаје одабрани материјал од наших и страних културних и научних радника. У књигама ових издања се у популарном облику и на занимљив начин обрађују теме из свих грана науке, културе и уметности, историски, савремени и политички проблеми итд. Све оно што је данашњем човеку неопходно потребно да зна и у шта мора да буде упућен. Књиге се обрађују тако, да су занимљиве, сваком разумљиве и приступачне. Намењене су како за индивидуалну употребу читаоца, тако и, нарочито, за употребу и разраду материјала на народним универзитетима, у кружоцима синдикалних подружница, читалачким групама итд.

Књиге су снабдевене илустрацијама, документима, картама итд. а цене су им популарне и сваком приступачне. Како се ове књиге издају у ограниченом броју примерака, то је најбоље претплатити се на исте директно код Коларчевог народног универзитета у Београду. Претплатити се могу сви појединци, синдикалне подружнице, народни универзитети, домови културе, школе, установе итд.

Књиге и брошуре излазе просечно сваке недеље.

Претплата се полаже у виду депозита у износу од 50.— или 100.— дин. који треба положити Издавачком одељењу Коларчевог народног универзитета, Студентски трг бр. 5, поштански фах бр. 144, или на његов текући рачун код Народне Банке ФНРЈ бр. 101-906 016 (чековна уплатница се може добити на свакој пошти.) На рачун ове претплате Издавачко одељење Коларчевог народног универзитета ће редовно слати претплатнику сва издања док се уплаћена сума не исцрпи, а тада ће обавестити претплатника да претплату продужи и послаће му чековну уплатницу.

Претплатите се одмах на издања Коларчевог народног универзитета. Сва обавештења даје Издавачко одељење Коларчевог народног универзитета.

Коларчев народни универзитет

Популарно-научна библиотека

НАРОДНИ УНИВЕРЗИТЕТ

До сада су изашле ове књиге:

- 1—4, 20—21 Распродато
- 5 Инж. Божић Кнежевић: **Дњепрострој**. 36 стране, 7 слика — — — — — 3.—
- 6 Вељко Влаховић: **Народно просвећивање у СССР**. 34 стране, 8 слика — — — — — 3.—
- 7—8 Проф. Б. А. Воронцов—Вељаминов: **Како су постала небеска тела**. 74 стране, 27 слика 8.—
- 9—11 Проф. Александар Алексопуло: **Како су постале биљке и животиње**. (Дарвин и дарвинизам). 106 страна, 39 слика — — 12.—
- 12 Др. Ванда Кохански: **Џиновске животиње из прошлости**. 42 стране, 26 слика — — 6.—
- 13—14 Др. Петар Јовановић: **Монголска народна република**. 58 страна, 14 слика — — — 7.—
- 15—18 Момчило Марковић: **Преглед народноослободилачке борбе у Србији**. 186 стр., 33 сл. 15.—
- 19 Др. Александар Белић: **Вук Караџић и наша народна култура**. 34 страна, 1 слика 4.—

Остала издања:

По вештачким рекама и морима СССР. Са 22 слике у прилогу — — — — — 10.—

Књиге се поручују од Издавачког одељења Коларчевог народног универзитета, Београд I, Студентски трг бр. 5/1. поштански фах бр. 144, текући рачун код Народне банке ФНРЈ, бр. 101-906 016 Централа за НР. Србију.

Univerzitetna biblioteka

"SVETOZAR MARKOVIĆ"

Sign.

Datum izdavanja knjige:

19. XII. 1962

21. IV. 1967
4 XI. 1967

Часопис за помоћ у раду народних универзитета и читалачких група
и давање материјала за састављање предавања

БЕОГРАД, маја 1948 год.

До сада су изашле следеће свеске:

Свеске 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 37, 39, 43, 44, 46 и 49 растурене су и не могу се више добити.

- | | | |
|--|-----------|------|
| 23) Милан Ђоковић: Примери из живота и рада Московског хумористичног театра | — — | 4.— |
| 35) Бора Јовановић: Фискултура кроз векове | — | 7.— |
| 36) Ненад Д. Поповић: Значај евиденције и статистике за привреду | — — — — — | 4.— |
| 38) Др Сима Грозданић: Наше пчеларство | — — | 4.— |
| 40) Проф. др И. Левин: Совјетски федерализам | | 7.50 |
| 41) Драго Грденић: Атоми и молекули | — — — | 7.50 |
| 42) Сергеј Кафтанов: Совјетски студенти II издање | | 6.— |
| 45) Тридесет година земље социјализма | — — | 10.— |
| 47) Ing. Владимир Белтрам: Кречњак као ђубриво | | 6.— |
| 48) Инж. Светозар Б. Чолић: Снага наших река — извор енергије за електрификацију | — — | 8.— |
| 50) Никола Вујановић: Борба за остварење петогодишњег плана — борба за осигурање независности наше земље | — — — — — | 3.— |

ШТАМПАРИЈА КОЛАРЧЕВОГ НАРОДНОГ УНИВЕРЗИТЕТА
БЕОГРАД

Цена 5.— дин.